

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 589/2022-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná konateľ a advokát [REDACTED], proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica č. k. 2 Tp 7/2017 z 29. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 29. septembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v spojení s porušením základného práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 2, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 2 Tp 7/2017 z 29. júla 2022 (ďalej aj „napadnuté uznesenie špecializovaného trestného súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi je vedené trestné konanie, v ktorom bol uznesením špecializovaného trestného súdu č. k. 2 Tp 7/2017 zo 16. apríla 2018 vzatý do väzby. Na základe sťažnosti sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením č. k. 2 Tost 14/2018 z 30. apríla 2018 rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil, prepustil ho z väzby na slobodu a zároveň jeho väzbu nahradil dohľadom probačného a mediáčného

úradníka a uložil mu primerané povinnosti a obmedzenia, a to zákaz vycestovať do zahraničia a povinnosť odovzdať do 24 hodín od prepustenia na slobodu na ktoromkoľvek oddelení odboru poriadkovej polície všetky cestovné pasy, ktoré mu boli vydané, a v lehote 24 hodín od vykonania tohto úkonu predložiť probačnému a mediačnému úradníkovi potvrdenie o ich odovzdaní a povinnosť dostaviť sa k probačnému a mediačnému úradníkovi v lehotách ním určených, najmenej raz týždenne.

3. Sťažovateľ doručil 17. augusta 2021 špecializovanému trestnému súdu žiadosť o zrušenie primeraných povinností a obmedzení, ktoré boli prijaté pri nahradení jeho väzby, o ktorej špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 2 Tp 7/2017 z 29. októbra 2021 rozhodol tak, že ju zamietol a ústavný súd ju svojím uznesením č. k. I. ÚS 55/2022-14 z 1. februára 2022 odmietol.

4. Sťažovateľ doručil 18. júla 2022 špecializovanému trestnému súdu opätovnú žiadosť o zrušenie primeraných povinností a obmedzení, ktoré boli prijaté pri nahradení jeho väzby, o ktorej rozhodol špecializovaný trestný súd uznesením č. k. 2 Tp 7/2017 z 29. júla 2022 tak, že ju opätovne zamietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti v podstate rekapituloval dôvody, ktoré uplatnil už v predošlej ústavnej sťažnosti vedenej ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 55/2022, s tým, že ju rozdelil podľa onačených práv do štyroch oblastí, a to (i) porušenie práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru, (ii) práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru, (iii) práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 16 ods. 1, 2 ústavy a podľa čl. 8 dohovoru v spojení s čl. 3 dohovoru a (iv) práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru.

6. V rámci porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru sťažovateľ v súhrne uviedol, že jeho trestná vec sa stále nachádza v štádiu prípravného konania, ktoré trvá už po dobu viac ako 69 mesiacov a dochádza v ňom k prieťahom v konaní, keď po dobu viac ako 36 mesiacov nebol vykonaný žiadny úkon trestného konania. Teda ak prípravné konanie trvá vyše päť rokov a stále nie je skutkový stav dostatočne ustálený na to, aby bolo možné podať obžalobu, potom oslabenie dôvodnosti vedeného trestného stíhania ma za následok (rozumej aj priamy dôsledok) oslabenie dôvodnosti trvania väzby a na ňu nadväzujúcich primeraných obmedzení. Teda ak nepretráva dôvodnosť ďalšieho trvania väzby, tak nemôže ďalej pretrávať dôvodnosť ďalšieho trvania platnosti obmedzení, ktorými došlo k jej nahradeniu, pričom sťažovateľ je toho názoru, že „*Kontinuita obmedzenia osobnej slobody po prepustení z väzby na slobodu spočíva v uložení dohľadu probačného a mediačného pracovníka a uložení primeraných povinností a obmedzení, v zmysle, Uznesenia zo dňa 30.04.2018, sp.zn. 2Tost/14/2018, vydaného Najvyšším súdom Slovenskej republiky v bode I.*“. Navyše sťažovateľ ponúkol v podanej žiadosti špecializovanému trestnému súdu alternatívu v rozhodovaní, keď nenamietal ukončenie platnosti všetkých obmedzení, ale len paušálneho zákazu vycestovať do zahraničia, pričom sa ponechá dohľad probačného úradníka. Sťažovateľ ďalej spochybňuje dôvodnosť ďalšieho trvania útekovvej väzby v jeho prípade aj tým, že dosiaľ počas celej doby jej trvania nedošlo k takému konaniu z jeho strany, ktoré by viedlo k obsahovému naplneniu predpokladov jej ďalšieho trvania, pretože po vyše piatich rokoch nemá žiadny dôvod utekať, zákaz

vycestovať dodržiaval a pravidelne v týždenných intervaloch sa hlási u probačného úradníka. Naopak, po dobu vyše piatich rokov od vznesenia obvinenia pre stíhanú trestnú činnosť sa túto nepodarilo spoľahlivo preukázať a už vôbec nie v rovine potrebnej ku skončeniu vyšetrovania a k podaniu obžaloby na súde, pretože výsledkom prípravného konania, v ktorom sa podarí trestnú činnosť preukázať, je podanie obžaloby, čo v jeho veci nie je možné ani po vyše piatich rokoch.

7. Sťažovateľ ústavnému súdu predkladá aj úvahu, podľa ktorej *„je obmedzený na svojich právach od 16.04.2018 od 10,00 hod., pričom dňa 30.04.2018 bol prepustený z väzby na slobodu, za konštatovania dôvodov väzby podľa § 71 ods.1 písm. a) TP, ktorá bola nahradená dohľadom probačného a mediačného pracovníka a uložením primeraných povinností a obmedzení. V prípade ak by nebol prepustený z väzby na slobodu, v takom prípade by mu skončila väzby v prípravnom konaní, podľa § 76 ods. 7 písm. b) TP, najneskôr dňa 16.11.2019, a to bez akýchkoľvek možných ďalších obmedzení. Akékoľvek trvanie primeraných povinností alebo obmedzení po 16.11.2019 je absolútne nedôvodné a nezákonné. Navyše s ohľadom na výsledky doteraz vykonaného dokazovania, považujeme trvanie primeraných povinností a obmedzení za nehumánne a absurdné.“*.

8. V rámci práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru sťažovateľ namietol prietiahy v konaní vo veci samej, ktoré majú za následok neprimeranú dĺžku trestného konania. S odvolaním sa na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu sťažovateľ poukázal na to, že predpokladom prietahového postupu súdu vo veci je stav, *„ak súd vo veci právoplatne nerozhodol napriek tomu, že mal dostupné všetky procesné prostriedky ochrany rýchlosti a hospodárnosti konania, ktoré môže viesť v odôvodnených prípadoch k zastaveniu trestného stíhania, pre neúčelnosť a neprípustnosť trestného stíhania, za zachovania testu proporcionality.“*. Tento záver je podľa sťažovateľa možné očakávať aj v prípade jeho trestného stíhania, ktoré nie je uzavreté ani po uplynutí doby viac ako 69 mesiacov, a to ani na úrovni jeho prvej časti, a to prípravného konania.

9. Ďalšou súčasťou práva na *„spravodlivý súdny proces“* je aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, ktoré sa vysporiadava ústavne súladným spôsobom s predloženými námietkami tak, že na ne dáva vyčerpávajúcu a obsažnú odpoveď. V tejto súvislosti sťažovateľ konštatoval, že ani súd a ani dozorujúci prokurátor *„bud' vôbec alebo nedostatočne (nedostatok transparentných dôvodov) reagovali na jeho uplatnené námietky zásadného skutkového a právneho významu, čo podľa názoru sťažovateľa zakladá porušenie práva na spravodlivý proces.“*. V tomto ohľade *„okrem nepreukázanej, nedostatočnej dôvodnosti obvinenia a nedôvodnosti väzby, v rozsahu formálnej logiky priamej súvislosti výroku s odôvodnením rozhodnutí, súd vo svojom meritórnom rozhodnutí nijako nešpecifikoval a neodôvodňoval potrebu ďalšieho trvania primeraných obmedzení a povinností... pričom argumentácia konštatovaním, že dôvody väzby u obvineného naďalej trvajú a teda aj potreba trvania uložených primeraných povinností a obmedzení, bez uvedenia paragrafového znenia konkrétneho väzobného dôvodu, uvedenia konkrétnej skutočnosti, ktorá preukazuje dôvody väzobného stíhania, resp. nahradenia väzby zárukou a konkrétnej skutočnosti, ktorá preukazuje potrebu ďalšieho trvania primeraných povinností a obmedzení, bezpochyby Uznesenie zo dňa 29.07.2022, sp.zn. 2Tp/7/2017, vydané sudcom pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp.zn. 2Tp/7/2017, nespĺňa kritérium povinnosti riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia.“*.

10. K porušeniu práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života sťažovateľ poukázal na to, že „*má pozastavený výkon činnosti advokáta... z dôvodu začatého trestného stíhania, čím bol nepriaznivo obmedzený na reálnej možnosti voľby povolania a zamestnania a do dnešného dňa nemá iný stabilný príjem, resp. pracovno-právny vzťahy, ktorým by dokázal riadne zabezpečiť svoje sociálne potreby.*“, pričom „*už viac ako 57 mesiacov dodržiava riadne všetky primerané povinnosti a obmedzenia, už viac ako 57 mesiacov nemal reálne možnosť absolvovať dovolenku s rodinou, rekreáciu alebo pobyt pri mory.*“. Práve z týchto dôvodov je paušálny zákaz vycestovať podľa neho neproporcionálny a nelogický a kontaminuje mu jeho osobný život, pričom mu nie je známy žiadny iný prípad tak dlho a nedôvodne trvajúceho paušálneho zákazu vycestovať, ako to je v jeho prípade. Zákaz sa podľa neho vzťahuje aj na napr. jednoduchý nákup potravín v susednej dedine, ktorá je na území Maďarska, alebo na návštevu jeho rodiny 10 km od hraníc Slovenskej republiky v Rakúskej republike.

11. Na podklade uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby po vykonaní dokazovania vyhlásil tento nález:

„*I. Základné právo na osobnú slobodu sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... garantované v čl. 17 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 2, ods. 3, ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Špecializovaným trestným súdom, Uznesením zo dňa 29.07.2022, vydaným pod sp.zn. 2Tp/7/2017.*“

II. „*Základné právo na spravodlivý súdny proces sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1, ods. 2, ods. 3, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Špecializovaným trestným súdom, Uznesením zo dňa 29.07.2022, vydaným pod sp.zn. 2Tp/7/2017.*“

III. „*Základné právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... garantované v čl. 16 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 8 Dohovoru, v spojení s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Špecializovaným trestným súdom, Uznesením zo dňa 29.07.2022, vydaným pod sp.zn. 2Tp/7/2017.*“

IV. „*Základné právo na účinný prostriedok nápravy sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... garantované v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Špecializovaným trestným súdom, Uznesením zo dňa 29.07.2022, vydaným pod sp.zn. 2Tp/7/2017.*“

V. „*Uznesenie zo dňa 29.07.2022, vydané Špecializovaným trestným súdom, pod sp.zn. 2Tp/7/2017, sa zrušuje.*“

VI. „*Základné právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života sťažovateľa [REDAKOVANÉ]... garantované v čl. 16 ods. 1, ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 8 Dohovoru, v spojení s čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené Stanoviskom Prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry SR zo dňa 28.07.2022.*“

VII. „*[REDAKOVANÉ]... sa priznáva finančné zadošťačenie vo výške 5.000,- EUR, ktoré je Špecializovaný trestný súd... povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.*“

VIII. „[REDAKOVANÉ]... sa priznáva úhrada trov konania ktorú je Špecializovaný trestný súd... povinný zaplatiť na účet advokáta [REDAKOVANÉ] do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“»

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s porušením práv na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy, ďalej práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 2, 3 a 4 dohovoru v spojení s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutým uznesením špecializovaného trestného súdu.

13. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy a podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru:

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97, IV. ÚS 14/2012, IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 529/2022).

17. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal

ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

18. O prípad porušenia ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozhodnutím alebo postupom všeobecného súdu pritom môže ísť okrem iného vtedy, ak by tento súd fakticky odňal komukoľvek možnosť domáhať sa alebo brániť svoje právo na všeobecnom súde, alebo by rozhodol arbitrárne, bez náležitého odôvodnenia svojho rozhodnutia, prípadne pokiaľ by sa pri výklade a aplikácii zákonného predpisu natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Posúdenie veci všeobecným súdom sa teda môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu aj v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

19. Vnútroštátne sudy majú v zmysle garancií vyplývajúcich z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru povinnosť posúdiť hlavné argumenty účastníkov konania (Buzescu proti Rumunsku z 24. 5. 2005, sťažnosť č. 61302/00, bod 67). Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený v rámci okolností prípadu (Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29). Aj keď vnútroštátne sudy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené námietky (Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce (rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

III.2. Napadnuté uznesenie špecializovaného trestného súdu:

20. Špecializovaný trestný súd v relevantnej časti uviedol: *«Sudca pre prípravné konanie preskúmal stav trestnej veci a dospel k záveru, že u obvineného stále pretrvávajú dôvody väzby takého charakteru, ktoré neumožňujú súdu rozhodnúť v prospech žiadosti [REDAKOVANÉ] zrušením primeraných povinností a obmedzení. Sudca súhlasí s vyjadrením prokurátora, že od posledného rozhodnutia o žiadosti rovnakého charakteru sp. zn. 2Tp/7/2017 zo dňa 08.06.2022, ktorým tunajší súd zamietol žiadosť obvineného uplynul veľmi krátky čas, čiže za toto obdobie nemohlo dôjsť k takým výrazným zmenám, ktoré by spôsobili zánik dôvodnosti uložených primeraných povinností a obmedzení. Sudca taktiež uvádza, že ide o trestnú vec, ktorá má vzhľadom na svoj závažný charakter a rozsah vplyv na dĺžku prípravného konania, čo však neznamená stratu dôvodnosti súdom uložených povinností a obmedzení. K predloženým uzneseniam obvineným týkajúcich sa vznesenia obvinenia a väzby obvineného [REDAKOVANÉ] sa sudca plne stotožňuje s vyjadrením prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, ktorý vykonáva dozor v tejto trestnej veci. Otázka viny, či nevinu obvineného bude predmetom dokazovania na hlavnom pojednávaní.*

K argumentácii obvineného, že uložené obmedzenia zasahujú do jeho bežného života sudca pre prípravné konanie nad rámec uvádza, že ide o inštitút nahradenia samotnej väzby, ktorý predpokladá určité obmedzenia a povinnosti, ktoré musí obvinený v tejto súvislosti znášať, inak by tento inštitút nemal žiadny význam. Ide o protihodnotu za ponechanie obvineného na slobode, pričom úlohou tohto inštitútu je v podstate suplovať účel väzby, t. j. zabezpečiť zákonom požadované „správanie sa“ obvineného, u ktorého je daný dôvod väzby a to bez potreby obmedzenia jeho osobnej slobody.

Zároveň sa sudca pre prípravné konanie stotožňuje s názorom prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry GP SR, že v budúcnosti by bolo možné uvažovať so súhlasom s vycestovaním obvineného v presne stanovenom čase a za vopred uvedeným účelom.».

III.3. Posúdenie veci:

21. S prihliadnutím na skutočnosti vyplývajúce z odôvodnenia napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu ústavný súd toto rozhodnutie považuje za ústavne akceptovateľné, bez vnútorných rozporov postihujúce podstatu a význam aplikovanej trestnoprávnej úpravy. Vyplývajú z neho konkrétne skutkové okolnosti, na základe ktorých špecializovaný trestný súd prijal záver o potrebe ponechania v platnosti sťažovateľovi uložených obmedzení a povinností vrátane ním atakovaného zákazu vycestovať do zahraničia. Špecializovaný trestný súd zistil, že naďalej existuje dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa, a zároveň vyhodnotil, že dôvod jeho väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (tzv. úteková väzba) nepominul, ale pretrváva, a to napriek sťažovateľom namietanej dĺžke trvania prípravného konania, ktorá je podľa názoru špecializovaného trestného súdu priamo úmerná rozsiahlosti trestnej veci a náročnosti vykonávaného dokazovania. Z napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu teda jednoznačne vyplýva, že špecializovaný trestný súd skúmal danosť dôvodu útekovvej väzby a po tom, ako zhodnotil, že tento dôvod existuje, rozhodol o sťažovateľovi uložených obmedzeniach a povinnostiach tak, že je potrebné v nich v podobe, v akej boli už uložené, pokračovať. Napriek stručnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia špecializovaného trestného súdu ho ústavný súd považuje za dostatočné a presvedčivé, bez akýchkoľvek náznakov svojvôle a plne korešpondujúce so zákonnou právnou úpravou § 82 ods. 1 Trestného poriadku. Navyše ústavný súd vníma názorovú líniu sťažovateľa, v rámci ktorej spochybňuje len jedno z prijatých opatrení, a to zákaz vycestovať do zahraničia, v konfrontácii s akceptáciou pretrvávania ďalšieho opatrenia, a to probačného dohľadu spočívajúceho v pravidelnom týždennom hlásení sa, za mierne protirečivú. To platí osobitne za predpokladu, keď sám špecializovaný trestný súd, ako aj dozorový prokurátor pripúšťajú možnosť udelenia individuálnej výnimky z prijatého paušálneho zákazu pri predložení dôvodnej žiadosti a sám sťažovateľ ani neuvádza také dôvody, ktoré by v rozhodujúcej (rozumej aj prevažujúcej) miere potvrdzovali stav porušujúci proporcionalitu medzi prijatým opatrením, jeho reálnym výkonom a spoločenským záujmom na riadnom výkone spravodlivosti.

22. Zákonnosť zásahu v prípade sťažovateľa vyplýva z § 80 a nasl. Trestného poriadku, pričom legitímne sledovaným cieľom obmedzenia sťažovateľa v možnosti opustiť krajinu (zákaz vycestovania do zahraničia) je riadny výkon spravodlivosti a zabezpečenie sťažovateľovej prítomnosti pre trestné konanie (Bulea proti Rumunsku z 3. 12. 2013, sťažnosť č. 27804/10, bod 59), to však ako miernejšia alternatíva väzobného stíhania. Samotná dĺžka trvania obmedzenia tak

a priori nemusí bez ďalšieho signalizovať neprípustný zásah do označených práv sťažovateľa, navyše pri možnosti ich individuálnej modifikácie vychádzajúcej z oprávnených potrieb sťažovateľa na podklade jeho dôvodnej žiadosti, ktorej pozitívne posúdenie v podobe individuálnej výnimky pripúšťa aj samotný špecializovaný trestný súd a dozorujúci prokurátor. V tomto ohľade však musí aj ústavný súd pripustiť oslabovanie dôvodnosti udržiavania prijatých opatrení v konfrontácii s výsledkami vyšetrovania vedeného stále len v prípravnom konaní (a to aj napriek proklamovanej náročnosti a rozsiahlosti veci), keď už aj samotným plynutím času sa predostretá potreba na zabezpečovaní riadneho chodu spravodlivosti aj v spojení s riadnym dodržiavaním prijatých opatrení sťažovateľom oslabuje až do roviny, keď v dôsledku plynutia času postupne eroduje jej materiálna podstata (rozumej aj obsahová náplň). Bude povinnosťou špecializovaného trestného súdu v budúcom období na tento moment reagovať, najmä vo vzťahu k pretrvávaniu (stále len) procesného štádia pred podaním obžaloby.

23. K samotnému tvrdeniu sťažovateľa o nemožnosti ďalšieho trvania náhrady väzby (resp. pretrvávania uložených povinností a obmedzení s tým súvisiacich) po uplynutí doby ich trvania inak predstavujúcej celkovú prípustnú lehotu väzby v prípravnom konaní ústavný súd poukazuje na svoje skoršie rozhodnutia, v ktorých uviedol, že v Trestnom poriadku, resp. v žiadnom z jeho ustanovení týkajúcich sa tejto problematiky zákonodarca trvanie nahradenia väzby, a teda ani primeraných povinností alebo obmedzení, neohraničil použitím ustanovení upravujúcich celkové lehoty trvania väzby podľa Trestného poriadku. Momentom, ktorého dôsledkom musí byť ukončenie uložených povinností a obmedzení, je skončenie nahradenia väzby v dôsledku zániku väzobného dôvodu. Použitie ustanovení o trvaní väzby vo vzťahu k dĺžke trvania nahradenia väzby, a tým aj primeraných povinností a obmedzení, neumožňuje ani tá skutočnosť, že pri nahradení väzby dochádza k ponechaniu obvineného na slobode alebo jeho prepusteniu z väzby na slobodu, pritom väzobné lehoty plynú iba pri ich reálnom výkone (II. ÚS 184/2010, IV. ÚS 402/2021).

24. K podobnému právnemu záveru dospel aj najvyšší súd v uznesení č. k. 2 Tost 28/2017 z 12. septembra 2017 (uverejnenom v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 5/2018 pod č. 44), podľa ktorého nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia (druhý diel štvrtej hlavy prvej časti Trestného poriadku) sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby (§ 72 Trestného poriadku) byť stíhaný na slobode (teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv). Nahradenie väzby nie je väzbou, aj keď je podmienené existenciou dôvodu väzby, ktorej zabezpečovaciu funkciu v konaní plní (zastupuje), a preto nie je ohraničené lehotami trvania väzby (§ 76 Trestného poriadku) a z lehoty nahradenej väzby (pre prípad porušenia určených podmienok náhrady väzby a pretrvávajúcej aktuálnosti dôvodu väzby) neodčerpáva žiadny časový úsek.

25. V súhrne teda ústavný súd nezistil, aby napadnuté uznesenie špecializovaného trestného súdu vo svojich dôvodoch pretrvávania platnosti primeraných obmedzení a povinností bolo vydané v rozpore so zákonom, nesledovalo stále trvajúci legitímny cieľ spočívajúci v riadnom výkone spravodlivosti a nebolo „nevyhnutné v demokratickej spoločnosti“ na dosiahnutie proklamovaného sledovaného cieľa (Stamose proti Bulharsku z 27. 11. 2012, sťažnosť č. 29713/05, bod 29 a tam podrobne citovaná judikatúra), navyše za akceptovanej možnosti korekcie prijatých opatrení na podklade dôvodnej žiadosti sťažovateľa v prípade opodstatnenej potreby, ktorej možné využitie sťažovateľ ani sám nespochybňuje a ani neuvádza, či sa vôbec o takúto korekciu sám aj uchádzal.

26. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

27. Z hľadiska garancií vyplývajúcich zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je napadnuté uznesenie špecializovaného trestného súdu odôvodnené v rovine postačujúcej na prijatie záveru o zjavnej neopodstatnenosti sťažovateľom predostretej argumentácie v tejto jej časti a z tohto dôvodu jej odmietnutie pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Tento záver sa vzťahuje taktiež na sťažovateľom namietnuté stanovisko prokurátora Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky z 28. júla 2022, ktoré je len písomným stanoviskom orgánu verejnej moci, a nie rozhodnutím so zamýšľanými právnymi dôsledkami a samo osebe nie je potenciálne spôsobilé porušiť žiadne zo sťažovateľom označených základných práv.

28. Z dôvodu nezistenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd nezistil porušenie ani ďalších sťažovateľom označených práv, a to práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy v spojení s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, keďže postupom súladným s ústavne konformným výkladom zákona nie je možné neprípustne zasiahnuť do základných práv. Ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

III.4. K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy a práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, k porušeniu čl. 6 ods. 2 a 3 dohovoru, k porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru a zákazu mučenia podľa čl. 3 dohovoru:

29. Podľa čl. 17 ods. 1 ústavy osobná sloboda sa zaručuje. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

30. Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby na účely predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. Podľa čl. 5 ods. 3 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť predvedený

pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

31. Už zo samotného znenia citovaných ustanovení ústavy a dohovoru jednoznačne vyplýva, že tieto sú *ratione materiae* aplikovateľné iba na prípady, keď dochádza alebo došlo k pozbaveniu osobnej slobody fyzickej osoby zadržaním, zatknutím, uvalením väzby alebo výkonom trestu odňatia slobody, či uplatnením iných inštitútov (pozri čl. 5 ods. 1 dohovoru), ktoré v danej veci neprichádzali do úvahy a k ich uplatneniu nedošlo. Napadnutým uznesením špecializovaného trestného súdu sa rozhodovalo o zachovaní obmedzení a povinností spojených s nahradením väzby miernejším prostriedkom v čase, keď už bol sťažovateľ na slobode. V predmetnej veci preto nemožno uvažovať o porušení hmotných a procesných práv, ktoré sú inkorporované v uvedených ustanoveniach ústavy a dohovoru, napadnutým uznesením špecializovaného trestného súdu.

32. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd konštatuje absenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 1 a 2 ústavy, ako aj práva na slobodu a bezpečnosť podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 3 a 4 dohovoru a napadnutým uznesením špecializovaného trestného súdu, preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

33. Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

34. Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom. Podľa čl. 6 ods. 3 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva.

35. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné prostriedky nápravy pred národným orgánom.

36. Z čl. 13 dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby právo akcesorickej (druhotnej alebo sekundárnej) povahy na účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom (III. ÚS 38/05, II. ÚS 99/2011). Ústavný súd odkazuje aj na judikatúru ESEĽP, podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájiteľné tvrdenie (*arguable claim*) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako nálezy ústavného súdu III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, I. ÚS 241/2019). Vzhľadom na to, že ústavný súd odmietol sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 16 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, neprichádza do úvahy ani možnosť

vyslovenia porušenia práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru. Tento záver ústavného súdu platí aj pre sťažovateľom označený čl. 6 ods. 2 dohovoru, ktorý má povahu právneho princípu a ktorého vyslovenie porušenia je možné len ako sekundárny dôsledok vyslovenia porušenia základného práva podľa ústavy alebo práva podľa dohovoru. V dôsledku toho ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

37. Vo vzťahu k sťažovateľom označenému čl. 6 ods. 3 dohovoru a čl. 3 dohovoru sťažovateľ v rámci svojej v podstate všeobecnej právnej argumentácie argumentačne nezdôvodnil porušenie zákazu mučenia podľa čl. 3 dohovoru, ale len ho namietol, a vo vzťahu k čl. 6 ods. 3 dohovoru sťažovateľ neuviedol, porušenie ktorého z tam uvedených práv namieta. V tejto súvislosti nepostupoval podľa § 43 ods. 1, § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, v dôsledku čoho ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto jej časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku náležitostí ustanovených zákonom.

38. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. novembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu